

УДК 658.152

Кривов'язюк І.В.
*кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності
Луцького національного технічного університету*

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ, МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

У статті набули подальшого розвитку теоретико-методичні засади та практичні рекомендації щодо підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства. Уточнено сутність поняття «інвестиційна діяльність підприємства». Удосконалено методичний апарат аналізу та оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства. Запропоновано шляхи підвищення ефективності здійснення інвестиційної діяльності підприємства.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, інвестиційний клімат, аналіз і оцінка інвестиційної діяльності, ефективність інвестиційної діяльності, підприємство.

Кривов'язюк И.В. ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ: СУЩНОСТЬ, МЕТОДИКА АНАЛИЗА И ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЕЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ

В статье получили дальнейшее развитие теоретико-методические основы и практические рекомендации по повышению эффективности инвестиционной деятельности предприятия. Уточнена сущность понятия «инвестиционная деятельность предприятия». Усовершенствован методический аппарат анализа и оценки эффективности инвестиционной деятельности предприятия. Предложены пути повышения эффективности осуществления инвестиционной деятельности предприятия.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, инвестиционный климат, анализ и оценка инвестиционной деятельности, эффективность инвестиционной деятельности, предприятие.

Kryvovyazyuk I.V. INVESTMENT ACTIVITY OF THE ENTERPRISE: ESSENCE, METHOD OF ANALYSIS AND WAYS OF IMPROVING ITS EFFICIENCY

The theoretical and methodical foundations and practical recommendations for increasing the efficiency of the investment activity of the enterprise have got further development in the article. The essence of the concept «investment activity of the enterprise» is specified. The methodical apparatus for evaluating the efficiency of the investment activity of the enterprise has been improved. The ways of increasing efficiency of realizing investment activity of the enterprise are offered.

Keywords: investment activity, investment climate, analysis and evaluation of investment activity, efficiency of investment activity, enterprise.

Постановка проблеми. Досягнення високої результативності господарювання підприємства неможливе поза використання зовнішніх джерел інвестування його діяльності. Вкладання всіх видів матеріальних і нематеріальних цінностей у виробничі можливості та цінні папери створює необхідну основу для майбутньої прибутковості. Разом з тим, важливим моментом є й вивчення методів оцінювання та пошуку шляхів підвищення ефективності інвестиційної діяльності з метою нарощування віддачі від вкладених в розвиток підприємства активів. Усе це в сукупності й підкреслює актуальність досліджуваних у роботі питань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню сутності, методів аналізу та шляхів підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства присвячено напрацювання таких вчених як О. Левандівський [1], М. Войнарченко [2], О. Дем'янчук [3], П. Доуртмес [4], Т. Майорова [5], Б. Нкайя [6], Т. Пічугіна [7], В. Федоренко [8], В. Павлов [10; 11], В. Рубан [13], Н. Коломієць [14], О. Варченко [15], С.М. Деньга [16], О. Матрос [18], Д. Гладка [19], А. Задоя [20]. Незважаючи на достатню розробленість досліджуваної проблематики, все ще потребують дослідження в контексті змін інвестиційної політики України питання уточнення сутності поняття «інвестиційна діяльність підприємства», удосконалення методичного апарату щодо адекватного оцінювання ефективності інвестиційних рішень, формування інвестиційного клімату країни, підвищення ефективності здійснення інвестиційної діяльності на рівні суб'єктів господарювання.

Метою даної статті є розвиток теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Школа інвестознавства нині представлена багатьма вченими, всередині якої йде бурна полеміка навколо питань, що стосуються підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства. До основних теорій інвестицій прийнято відносити: акселераційну теорію інвестицій; теорії, що ґрунтуються на мотивах прибутку; теорію про визначальну ліквідність при прийнятті інвестиційних рішень; теорії взаємозв'язку розмірів інвестицій і величини норми відсотка; неокласична теорія інвестицій [1, с. 99–101]. Виходячи з їх положень інвестор, як ключова фігура інвестиційного процесу, обирає одну з форм поведінки, що суттєво впливає на подальшу його реалізацію.

Результати критичного аналізу наукових публікацій щодо визначення сутності поняття «інвестиційна діяльність підприємства» вченими сучасності подано у таблиці 1.

Зважаючи на результати критичного аналізу сутності досліджуваного поняття під інвестиційною діяльністю підприємства пропонуємо розуміти комплекс цілеспрямованих дій фізичних і юридичних

осіб, пов'язаних з рухом капіталу, який акумулюється у формі матеріальних і нематеріальних цінностей та спрямовуються в подальшому на розвиток підприємства з метою отримання прибутку чи соціального ефекту.

В якості об'єктів інвестування в діяльність підприємства можуть виступати готівкові кошти, різні види цінних паперів, майнові та немайнові права, рухоме та нерухоме майно, сукупність різних видів знань, що виявляються у формах технічної інформації, досвіду тощо.

Серед особливостей інвестиційної діяльності підприємства слід виділити наступні: інвестиції в розвиток підприємства є найважливішою формою забезпечення зростання ефективності його господарювання; форми і методи інвестиційної діяльності підприємства меншою мірою залежні від галузевих особливостей підприємства порівняно з виробничою діяльністю; динаміка обсягів інвестиційної діяльності характеризується певною нерівномірністю у визначені відрізки часу; інвестиційна діяльність формує окремий самостійний вид грошових надходжень підприємства; з моменту реалізації інвестицій до моменту отримання доданої вартості від їх вкладання існує значний розрив за часом; інвестиційна діяльність властиві значні ризики, які пояснюються фактором невизначеності впливу зовнішнього середовища [6, с. 156].

Серед основних джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємства – наявний в розпорядженні прибуток, кошти амортизаційного фонду, позики та оренда майна, бюджетне фінансування, кошти дрібних інвесторів, отримані через акціонування, венчурне та змішане фінансування, краудфандинг тощо.

Інвестиційна діяльність виступає одним із найважливіших механізмів здійснення процесів приватизації державного майна [10], ефективність якої суттєво впливає на розвиток ринку цінних паперів [11] та інвестиційну привабливість країни зокрема. Окреслене вимагає здійснення управління інвестиційною діяльністю на всіх рівнях економіки: мікроекономічному, мезорівні та рівні окремих суб'єктів господарювання.

Інвестиційна складова розвитку економіки країни тісно взаємопов'язана з інноваційними процесами, тому таке управління доцільно розглядати як «управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства», що являє собою «систему проведення аналізу, оцінки та прийняття рішень щодо впровадження нововведень на підприємстві, яка включає аналіз ринку, попиту споживачів, оцінку інноваційних, інвестиційних проектів та можливостей підприємства, тобто оцінку кадрового, виробничого, фінансового потенціалу та проведення контролю, щодо прийняття рішень задля розширеного відтворення, як в межах існуючої, так й перспективної структури виробництва» [12, с. 291].

Першочергове значення для визначення доцільності реалізації інвестиційної діяльності підприєм-

Таблиця 1

Критичний аналіз сутності поняття «інвестиційна діяльність підприємства»

Автори	Утождження суті категорії	Переваги	Недоліки
М. Войнаренко, Л. Бушовська [2, с. 41]	– як сукупність дій і заходів з розміщення коштів (інвестицій) з метою отримання зростаючої величини прибутку і досягнення позитивного фінансового результату підприємства.	– підпорядковано теорії інвестування; – носить цілеспрямований характер.	– не відображає засобів реалізації дій.
О. Дем'янчук, В. Костецький [3]	– як фактор розвитку підприємства.	– вказує на його вплив на стан економічної безпеки підприємства; – спрямоване на реформування системи управління інвестиційною діяльністю.	– частково розкриває взаємозв'язок з іншими факторами розвитку.
П. Доуртмес [4, с. 6]	– як процес вкладання ресурсів, що забезпечують безперервність життєдіяльності підприємства.	– визначення цільового спрямування; – зв'язок з інноваціями.	– громіздкість розкритого поняття.
Т. Майорова [5, с. 13–15]	– як інвестиційний процес, який потребує проектної підтримки, здійснення проектного аналізу.	– враховує всі етапи життєвого циклу інвестиційного процесу; – вказує на багатогранність даного поняття; – розкриває зв'язок з управлінням.	– надмірна увага до проектної складової реалізації інвестиційних рішень.
Б. Нкайя, М. Ларка [6, с. 155–156]	– як умова забезпечення зростання ефективності підприємницької діяльності і фінансової стійкості підприємства.	– вказує на особливості здійснення інвестиційної діяльності.	– ускладнює розуміння досліджуваного поняття.
Т. Пічугіна, Л. Забродська [7, с. 153]	– як вид господарської діяльності, пов'язаний із витратами певних ресурсів.	– поняття розглянуто з позиції організації процесу інвестування; – вказує на необхідність управління та зв'язок з розвитком економіки підприємства.	– не розкриває інвестиційної сутності поняття; – відсутні цілі його здійснення.
В. Федоренко [8]	– комплекс заходів і дій фізичних та юридичних осіб, які вкладають власні кошти з метою отримання прибутку.	– враховано комплексний характер процесу; – носить цілеспрямований характер.	– не відображає методів реалізації дій.
Закон України «Про інвестиційну діяльність» [9]	– як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб та держави щодо реалізації інвестицій.	– розкриває види інвестиційної діяльності; – розкриває зв'язок з управлінням.	– не враховує процесної складової інвестиційної діяльності.

Джерело: розроблено автором

ства відіграє встановлення її ефективності. Критерій ефективності інвестування – це міра, що визначає ступінь результативності інвестиційної діяльності та, відповідно, інвестиційного процесу. Як стверджується в роботі [13, с. 93], він характеризує результат порівняно з обсягами, формами, напрямками і рівнем ризику інвестування, тому може мати однаковий рівень за різних обсягів інвестування та бути відмінним за однакових за обсягами вкладень. Водночас, такий критерій передбачає наявність оптимального співвідношення результатів інвестування та необхідних для його отримання інвестиційних витрат. Критерій оптимальності необхідно розглядати як досягнення максимально можливого результату з кожної одиниці інвестиційних витрат або ж як абсолютний мінімум цих витрат на встановлену одиницю інвестиційних доходів.

Пріоритетною ціллю інвестиційної діяльності є задоволення інтересів учасників найбільш повною мірою, тому якісна характеристика ефективності інвестування полягає в отриманні найбільшого рівня ефективності. З точки зору кількісної визначеності сутність ефективності інвестиційної діяльності проявляється через дію специфічного закону підвищення ефективності виробництва, в основі якого лежать певні соціально-економічні умови, під час зміни яких модифікується або припиняється його дія. Згідно з цим законом, максимальний результат господарювання повинен бути досягнутий з мінімальною величиною ресурсів, що використовуються.

Важлива роль в аналізі інвестиційної діяльності підприємства належить обґрунтуванню методик, реалізація якої забезпечить досягнення поставлених цілей аналізу.

Як зауважують Н. Коломієць та О. Коломієць [14, с. 102], «світовий досвід накопичив значну кількість методів та прийомів інвестиційного аналізу». Автори пропонують ці методи поділяти на три групи: методи оцінки інвестицій за допомогою співвідношення грошових надходжень з витратами (їх називають традиційними), методи оцінки ефективності інвестицій за фінансовою звітністю та методи оцінки ефективності, які засновані на теорії часової вартості грошей. Разом з тим, Україна залишається привабливою для інвестицій, водночас вона не знаходиться осторонь світових процесів, є достатньо інтегрованою у світове господарство і порушення макростабільності на зовнішніх ринках має свій відголос в Україні [14, с. 96]. Саме тому доцільно при дослідженні ефективності інвестиційної діяльності розпочинати з аналізу інвестиційного клімату України.

В дослідженні [15, с. 29–36] до методик інвестиційної діяльності пропонує відносити методичні підходи на основі аналізу ринкової капіталізації підприємства і похідних від неї показників, методичні підходи на основі аналізу фінансово-економічних показників діяльності підприємства та методичні підходи на основі розрахунку єдиного узагальнюючого (інтегрального) показника – коефіцієнта інвестиційної привабливості підприємства. Додатково він розглядає методи оцінки ефективності інвестиційних проектів, адаптовані до сфери сільського господарства.

Вивчення проблем інформаційно-аналітичного забезпечення управління ефективністю вкладень капіталу в підприємницьку діяльність розкрито в роботі С. Деньга [16]. Авторкою запропоновано в якості показників оцінки ефективності вкладень

капіталу в операційну діяльність підприємницької структури використовувати показник оборотності самоінвестицій, оборотність операційних витрат, оборотність вкладень капіталу в операційну діяльність, валову рентабельність само інвестицій, валову рентабельність витрат, валову рентабельність вкладень капіталу в операційну діяльність, а також ряд інших показників, що дало можливість відділити капітальні інвестиції в інші суб'єкти підприємництва від фінансових.

В монографії [17, с. 277–288] запропонована модель управління інвестиційним процесом на підприємстві, на одному з етапів якої здійснюється кількісний та якісний аналіз ефективності інвестиційних альтернатив, на іншому – вибір методів оцінки інвестиційних проектів. Серед методів динамічних інвестиційних розрахунків для оцінки інвестиційних проектів автором запропоновано використовувати: метод чистої теперішньої вартості, метод внутрішньої норми рентабельності та метод окупності.

О. Матрос вважає, що існуючі підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства

слід об'єднати в такі дві групи: підходи, які звужують поняття інвестицій або не дають кількісної оцінки інвестиційної привабливості підприємства та, відповідно, підходи, які оцінюють інвестиційну привабливість підприємства за допомогою математичних методів, а саме інтегральної оцінки [18, с. 7].

Д. Гладка [19] методика аналізу інвестиційної діяльності зводить до оцінювання інвестиційних проектів, поділяючи застосовувані методи на дві групи: статистичні та динамічні. Схожої думки приримується й А. Задоя [20].

Виявлені в ході їх аналізу недоліки пропонованих методик дослідження ефективності інвестиційної діяльності підприємства, а саме зведення їх до єдиного інтегрального показника, що має значний суб'єктивізм, обрання в якості оціночних показників таких, що не можуть бути розраховані на базі фінансової звітності підприємства, коли отримані результати втрачати свою вірогідність, розпорошеність підходів, пропонуємо застосування авторської методики аналізу, що буде мінімізувати негативний вплив виявлених недоліків.

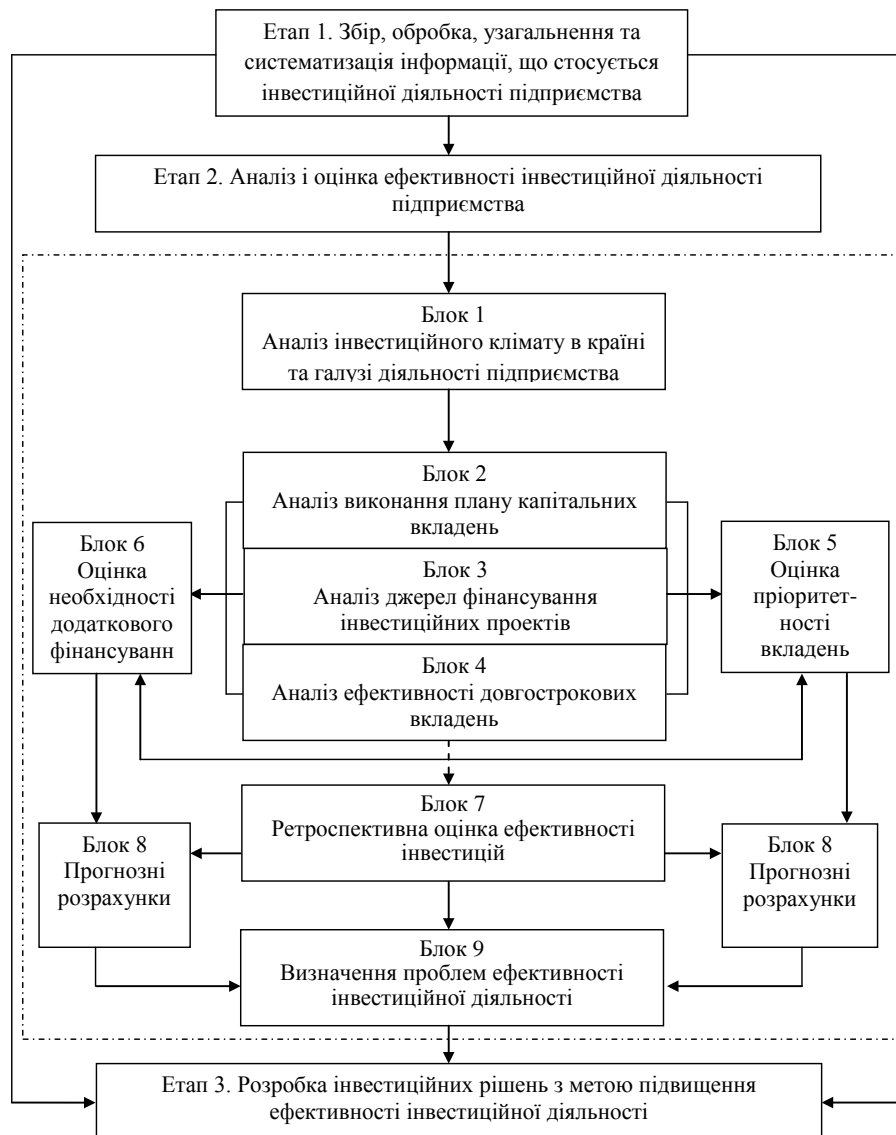

Рис. 1. Методика аналізу та оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства

Джерело: авторська розробка

Рекомендуємо використання методики аналізу ефективності інвестиційної діяльності підприємства, що зображена на рисунку 1.

Основною ціллю розробленої методики є вивчення динаміки ефективності інвестиційної діяльності підприємства, встановлення кола проблем, які її супроводжують та розробка інвестиційних рішень з метою підвищення ефективності інвестиційної діяльності.

На першому етапі здійснюється збір, обробка, узагальнення та систематизація інформації, що стосується інвестиційної діяльності підприємства. В якості джерел даних пропонується обирати фінансову звітність підприємства. Дослідження слід проводити за останні 3–5 років, залежно від кількості обстежуваних підприємств і вибірки аналізованих даних.

На другому етапі відбувається аналіз і оцінка власне ефективності інвестиційної діяльності: аналіз інвестиційного клімату та аналіз галузі досліджуваного підприємства, показників його господарської діяльності, аналіз плану капітальних вкладень, джерел фінансування інвестиційних проектів, ефективності довгострокових вкладень, здійснюється ретроспективна оцінка ефективності інвестицій. Завершується цей етап визначенням проблем ефективності інвестиційної діяльності підприємства.

Третій етап спрямований на розробку інвестиційних рішень, зокрема реалізацію нових інвестиційних проектів та підвищення ефективності інвестиційної діяльності.

Апробацію даної методики здійснено на матеріалах АТ «Мотор Січ».

Аналіз і оцінку інвестиційної діяльності підприємства слід розпочинати з вивчення можливостей залучення фінансово-інвестиційних ресурсів з інших країн світу. Адже такі показники вказують на інвестиційну привабливість економіки країни в цілому, наявність відповідного інвестиційного клімату.

Аналіз статистичних даних показав, що у 2017 році в економіку нашої держави інвесторами з 76 країн світу вкладено 1630,4 млн дол прямих інвестицій, що нижче, ніж у попередні періоди (рис. 2).

Інвестиції, як правило, спрямовуються у вже розвинені сфери економічної діяльності. Так, станом на 31.12.2017 р. найвагоміші обсяги надходжень прямих інвестицій були спрямовані до установ та організацій, що здійснюють фінансову та страхову діяльність – 26,% та підприємств промисловості – 27,3%.

Лідерами за обсягами освоєння капітальних інвестицій нині є промисловість – 33,1%, будівництво – 12,3%, сільське, лісове та рибне господарство – 14,0%. Головними джерелами фінансування капітальних інвестицій у 2017 році є власні кошти підприємств та організацій (69,9%), бюджетні кошти (12,7%), банківські кредити (5,3%). Частка коштів іноземних інвесторів становила лише 1,4% [21].

Україна залишається привабливою для інвестицій, є достатньо інтегрованою у світове господарство і порушення макростабільності на зовнішніх ринках має свій відголос в Україні.

У рейтингу Doing Business 2018 Україна піднялася на 4 пункти і посіла 76 позицію зі 190 країн світу. Найбільший прогрес Україна продемонструвала у таких складових: «одержання дозволів на будівництво» (з 140-го на 35-те місце); «сплата податків» (за зменшення та уніфікацію ставки єдиного соціального внеску) [22].

У рейтингу агентства Moody's Investors Service Україна покращила свій кредитний рейтинг в міжнародному економічному списку. Він змінився з Саа3 до Саа2, що означає зміна прогнозу зі «стабільного» на «позитивний».

Крім того, у рейтингу Глобального індексу конкурентоспроможності 2017/2018 Україна покращила свої позиції на 4 пункти та зайняла 81 місце серед 137 країн світу, які досліджувалися (у 2016/2017 – 85 місце серед 138 країн) [23].

Результати аналізу галузі, в якій функціонує підприємство засвідчує, що ринок авіадвигунів характеризується загостреною конкуренцією, що вимагає від підприємств галузі значних інвестиційних вкладень у власний розвиток. Серед зарубіжних конкурентів в області наземної техніки слід зазначити такі компанії, як Solar Turbines (США), General Electric (США), Siemens AG (Німеччина), Pratt & Whitney (Канада), Rolls-Royce (Англія), Kawasaki (Японія) та інші.

Аналіз господарської діяльності АТ «Мотор Січ», проведений на основі даних фінансової звітності [24] показав, що в період 2013–2017 рр. результати його господарювання характеризують як зростаючі, так і спадаючі тенденції змін значень показників. Підприємство постійно отримує чистий прибуток, який у 2017 році склав 3104,17 млн грн, а також значно наростило як обсяг виробленої, так і реалізованої продукції у цей же період. Однак, продовжує стикатись з низкою таких проблем як скорочення частки експорту продукції в загальному обсязі її продажу, зростання дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги як результат несприятливої політики держави у сфері валютного регулювання.

Аналіз динаміки та структури капітальних і фінансових інвестицій підприємства показав неоднорідність змін в динаміці інвестицій, зростання обсягів виробничих інвестицій в період 2017 р. порівняно з попередніми періодами, а зниження ролі фінансових інвестицій в досліджуваній період. В цілому, сумарний обсяг інвестування скоротився з 1842,1 млн грн у 2013 році до 1277,4 млн грн у 2017 році.

Результати дослідження показали переважання в структурі капітальних інвестицій придбання (виготовлення) основних засобів, що і виступає необхідною основою запровадження інновацій та виробництва нових видів продукції на АТ «Мотор Січ». Підприємство практично припинило використання такого джерела залучення коштів як фінансові інвестиції.

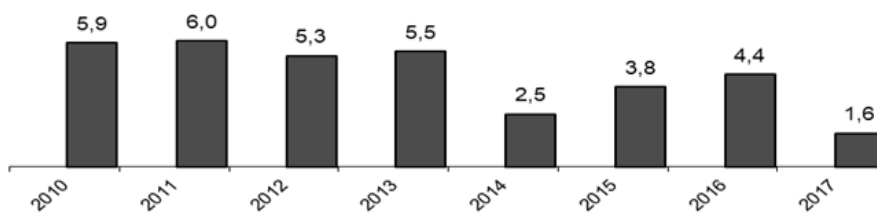

Рис. 2. Динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку України в період 2010–2017 рр., млрд дол

Джерело: [21]

Таблиця 2

Аналіз руху коштів в результаті інвестиційної діяльності АТ «Мотор Січ»

Стаття надходжень чи придбання	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
<i>Надходження коштів</i>					
Від реалізації фінансових інвестицій, млн грн	6101	64375	5955	28169	0
Від реалізації необоротних активів, млн грн	28710	247	1816	3019	24664
Від отриманих відсотків, млн грн	908	11412	49915	14291	239
Від отриманих дивідендів, млн грн	4906	202	0	275	2129
Від погашення позик, млн грн	0	5061	5089	1409	5647
Від вибуття дочірнього підприємства чи іншої господарської одиниці, млн грн	0	54326	13213	0	300
Інші надходження, млн грн	50573	9974	9028	43801	34735
<i>Витрачання коштів</i>					
На придбання фінансових інвестицій, млн грн	397307	599366	1032592	501511	0
На придбання необоротних активів, млн грн	388199	431659	485693	652497	1022879
На надання позик, млн грн	46586	13008	11866	1969	8267
На придбання дочірнього підприємства чи іншої господарської одиниці, млн грн	42	1446	0	0	0
Інші платежі, млн грн	67	14005	27882	15	0
<i>Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності, млн грн</i>	<i>-741003</i>	<i>-913857</i>	<i>-1473017</i>	<i>-1065028</i>	<i>-963432</i>

Аналіз надходжень і витрат коштів в результаті здійснення підприємством інвестиційної діяльності показав наявність негативного сальдо чистого руху коштів, що є негативним моментом (таблиця 2). Причинами цих змін є намагання підприємства забезпечити високий рівень власне інноваційного розвитку з метою протистояння в гострій конкуренції на ринку авіадвигунів, а також зниження ризиків втрат у майбутньому.

Аналіз джерел фінансування інвестиційних проектів вказує на наявність необхідних власних джерел фінансування для реалізації інвестиційної діяльності підприємства. Проте, для підвищення ефективності господарювання підприємство використовує й залучені кошти. Структура джерел фінансування в досліджуваному періоді (якщо брати до уваги співвідношення власного та залученого капіталів) перебувала в межах від 65:35–70:30, тобто трохи гірше, ніж ідеальне. Оптимальне співвідношення досягалось лише в 2013 р. і 2016 р.

З метою визначення ефективності інвестиційної діяльності АТ «Мотор Січ» здійснено розрахунок таких показників як коефіцієнт економічної ефективності реальних інвестицій, термін окупності капітальних вкладень та коефіцієнт рентабельності інвестицій (таблиця 3).

Встановлено, що значення коефіцієнта економічної ефективності реальних інвестицій є високими упродовж останніх років і вказує на те, що підприємство використовує інвестиційні кошти достатньо ефективно. Найвища економічна ефективність реальних інвестицій спостерігається у 2015 році, що дозволило АТ «Мотор Січ» отримати найвищий прибуток в розмірі 3399,84 млн грн.

Значення показника термін окупності капітальних вкладень упродовж усього періоду за виключенням 2016 року є задовільними для підприємства. Проте, тимчасові проблеми вказують на необхід-

ність проведення превентивних заходів з метою підвищення ефективності інвестиційної діяльності.

Значення коефіцієнта рентабельності інвестицій упродовж усього досліджуваного періоду показує достатньо високі значення (у 2013 році – 0,93; у 2014 році – 0,85, у 2015 році – 2,22, у 2016 році – 1,10, а у 2017 році – 1,76). Проте, лише 2015 і 2017 роки слід вважати успішним для АТ «Мотор Січ» з точки зору віддачі інвестиційних коштів.

Загалом АТ «Мотор Січ» провадить інвестиційну діяльність доволі результативно, проте покращити її ефективність заважають такі проблеми як нестабільність інвестування, недостатньо ефективна інвестиційна політика, що вимагає розробки невідкладних заходів з підвищення ефективності інвестиційної діяльності.

До шляхів підвищення ефективності інвестиційної діяльності АТ «Мотор Січ» слід віднести: уточнення цілей та завдань інвестиційної політики; постійне удосконалення управління інвестиційною діяльністю з метою уточнення інвестиційних перспектив розвитку діяльності; впровадження методики аналізу ефективності інвестиційної діяльності підприємства; оптимізувати співвідношення власних і залучених коштів в процесі реалізації інвестиційних рішень до рівня 70:30 – 80:20; здійснити автоматизацію процесів інвестиційної діяльності; поліпшення відтворювальної структури капіталовкладень; здійснення аналізу та оцінки ризиків під час реалізації інвестиційних проектів; концентрування зусиль підприємства на скороченні терміну впровадження та реалізації інвестиційних проектів; здійснення наукового обґрунтування інвестиційних проектів і контролю за їх реалізацією.

Висновки. Проведене дослідження дозволило вирішити актуальне наукове завдання щодо подальшого розвитку теоретико-методичних засад та практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства.

Таблиця 3

Показники ефективності інвестиційної діяльності АТ «Мотор Січ»

Показники	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Коефіцієнт економічної ефективності реальних інвестицій	0,43	1,73	3,79	-	1,77
Термін окупності капітальних вкладень, років	2,33	0,58	0,26	-	0,57
Коефіцієнт рентабельності інвестицій	0,93	0,85	2,22	1,10	1,76

На основі критичного аналізу наукових публікацій українських учених щодо визначення сутності поняття «інвестиційна діяльність підприємства», виявлених недоліків у визначенні її суті, пропонується під даним поняттям розуміти комплекс цілеспрямованих дій фізичних і юридичних осіб, пов'язаних з рухом капіталу, який акумулюється у формі матеріальних і нематеріальних цінностей та спрямовуються в подальшому на розвиток підприємства з метою отримання прибутку чи соціального ефекту. В роботі також визначено особливості та джерела фінансування інвестиційної діяльності.

Встановлено, що пріоритетне значення для визначення доцільності реалізації інвестиційної діяльності підприємства відіграє встановлення її ефективності, тобто міри, що визначає ступінь результативності інвестиційної діяльності, що передбачає визначення оптимального співвідношення результатів інвестування та необхідних для його отримання інвестиційних витрат.

Забезпечити досягнення мети інвестиційної діяльності покликана організація її аналізу. Першочергове значення в її аналізі належить обгрунтуванню методичного підходу, реалізація якого забезпечить досягнення поставлених цілей аналізу. Запропонована в роботі методика аналізу ефективності інвестиційної діяльності підприємства передбачає дослідження стану інвестиційного клімату в країні, вивчення динаміки ефективності інвестиційної діяльності підприємства, визначення проблем, які її супроводжують, а також підготовки інформаційної бази даних для розробки практичних рекомендацій з підвищення ефективності інвестиційної діяльності.

Рекомендована методика реалізована на матеріалах АТ «Мотор Січ», основним видом економічної діяльності якого є виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування. Результати дослідження показали, що на підприємстві переважає використання виробничих інвестицій над фінансовими. Співвідношення власних і залучених коштів перебуває практично в межах оптимального (в межах від 65:35–70:30). Використання методів інтегральних показників і аналітичного узагальнення показали, що підприємство активно здійснює інвестиційну діяльність, яка, проте, не достатньо ефективна, результатом чого є негативне сальдо від руху інвестиційних коштів. Для підвищення ефективності інвестиційної діяльності запропоновано комплекс дій тактичного та стратегічного спрямування.

Подальші розвідки буде спрямовано в напрямку розробки моделі прийняття інвестиційних рішень на основі результатів реалізації методики аналізу та оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Левандівський О.Т. Теоретичні засади інвестиційної діяльності. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: наук. журнал. Івано-Франківськ, 2016. Том 1, вип. 12. С. 98–104.
2. Войнаренко М.П., Бушовська Л.Б. Інвестиційна діяльність як об'єкт управління. Економіка: реалії часу. Науковий журнал. 2015. № 5(21). С. 40–44. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n5.html>.
3. Дем'янчук О.Р., Костецкий В.В. Інвестиційна діяльність підприємства як фактор його розвитку. THEU, 2017. URL: <http://dspace.ineu.edu.ua/bitstream/316497/27811/1/43.PDF>.
4. Доуртмес П.О. Теоретико-методичне забезпечення оцінювання інвестиційно-інноваційної діяльності промислового підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / Пилип Олександрович Доуртмес; [наук. керівник Ястремська О.М.]; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків, 2018. 21 с.
5. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
6. Нкайа Б.Ж., Ларка М.І. Роль і значення інвестицій в діяльності підприємств. Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність «Форвард-2016». 7 Міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молодих вчених. 27 грудня 2016 р. Харків: НТУ «ХПІ», 2016. С. 155–156.
7. Пічугіна Т.С., Забродська Л.Д. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність та зміст управління. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2013. Вип. 2(1). С. 146–154.
8. Федоренко В.Г. Инвестознaвствo: Пiдручник. 3-тe вид., допов. К.: МАУП, 2004. 480 с.
9. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-XII (в редакції від 20.04.2017 р.). Відомості Верховної Ради України. 1991. № 47, ст. 646. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
10. Павлов В.І., Кривов'язюк І.В. Приватизація державних підприємств: курс лекцій. Луцьк: Надстир'я, 1998. 180 с.
11. Павлов В.І., Кривов'язюк І.В. Ринок цінних паперів в умовах приватизації: регіональний аспект: монографія. Луцьк: Надстир'я, 2002. 160 с.
12. Кривов'язюк І.В. Теоретичні засади управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства. Економічний форум. 2012. № 4. С. 288–297.
13. Рубан В.В. Теоретичні основи визначення ефективності інвестиційної діяльності підприємств. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2016. Вип. 17. С. 93–96.
14. Коломієць Н.О., Коломієць О.П. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства. 2017. URL: http://repository.hdzva.edu.ua/jspui/bitstream/repoHDZVA/396/1/Kolomiiets_Analysis_of_investment_2017.pdf.
15. Варченко О.М., Липкань О.В. Методичні підходи до оцінки інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Інноваційна економіка. 2016. № 3–4 (62). С. 29–38.
16. Ден'єга С.М. Концепція інформаційно-аналітичного забезпечення управління ефективністю вкладень капіталу в підприємницьку діяльність. The genesis of genius. Scientific and educational journal; December 2015, # 5, Volume 1. Switzerland: Publishing Center of The international scientific association of economists «Consilium», Geneva, 2015, p. 37–40.
17. Кривов'язюк І.В. Функціонування та розвиток підприємств в умовах кризи: системно-аналітичний підхід: монографія. Луцьк: ЛНТУ, 2012. 392 с.
18. Матрос О.М. Аналіз інвестиційної діяльності підприємств: теорія та методологія: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук: 08.00.09 / Олена Миколаївна Матрос; Національна академія статистики, обліку та аудиту. К., 2011. 22 с.
19. Гладка Д.О. Методики аналізу ефективності інвестиційної діяльності. Матеріали XLVI Науково-технічної конференції факультету менеджменту та інформаційної безпеки Вінницького національного технічного університету (22–24 березня 2017 р.). URL: <file:///C:/Users/Игорь/Downloads/1852-6632-1-PB.pdf>.
20. Задоя А.О. Міжнародна інвестиційна діяльність: навчальний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 122 с.
21. Стан інвестиційної діяльності в Україні. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні за 2017 рік. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=Стан%20інвестиційної%20діяльності%20в%20Україні>.
22. Doing Business 2018. Reforming to Create Jobs. World Bank Group Flagship Report. URL: <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2018>.
23. The Global Competitiveness Report 2017-2018. World Economic Forum. URL: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/>.
24. АТ «Мотор Січ». Офіційний сайт підприємства. URL: <http://www.motorsich.com/ukr/>.

Кривовязук І.В.
*Candidate of Economic Sciences, Professor,
Professor of the Department of Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges
Lutsk National Technical University*

INVESTMENT ACTIVITY OF THE ENTERPRISE: ESSENCE, METHOD OF ANALYSIS AND WAYS OF IMPROVING OF ITS EFFICIENCY

The conducted research allowed solving actual scientific task for the further development of theoretical and methodical foundations and practical recommendations for improving the efficiency of investment activity of the enterprise.

Based on a critical analysis of the scientific publications of Ukrainian scientists on the definition of the essence of the concept «investment activity of the enterprise», identified deficiencies in determining its essence, it is suggested to understand this notion as a complex of targeted actions of individuals and legal entities, associated with the movement of capital, that is accumulated in the form of tangible and intangible values and are further directed towards the development of an enterprise in order to gain a profit or social benefit. The work also identifies the features and sources of investment activity financing.

It was established that the priority meaning for determining the expediency of the investment activity realisation of the enterprise has determination of its effectiveness, that is, measures determining the degree of efficiency of investment activity, which involves determining the optimal ratio of investment results and the investment costs necessary for its receipt.

The ensurement of achievement of the purpose of investment activity is provided by the organization of its analysis. Priority in its analysis belongs to the substantiation of the methodical approach, the implementation of which will ensure achieving objectives of the analysis. Suggested in the work methodology for analyzing the efficiency of an investment activity of the enterprise involves researching the state of the investment climate in the country, studying the dynamics of the efficiency of enterprise's investment activity, identifying the problems that accompany it, and also preparing an information database for the development of practical recommendations for improving the efficiency of investment activity. The recommended methodology is realized on the materials of JSC «Motor Sich».

Further research will be directed towards developing a model for making investment decisions based on the results of implementing the methodology of analysing and evaluating the efficiency of the investment activity of the enterprise.